

Theater Sneek

Op 1 november 2012 werd Theater Sneek officieel geopend door Koningin Beatrix.

Een bijzonder theater, zowel van buiten als van binnen. | DOOR: ROBERT BAAIJ |

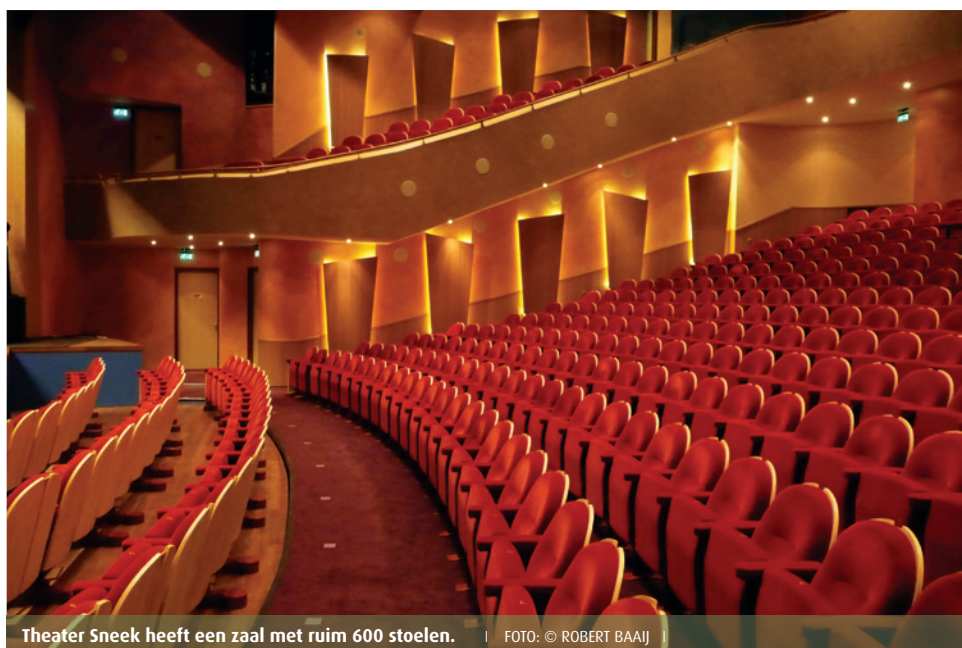
Wie denkt dat Sneek een kleine provincie-stad is, heeft ogenschijnlijk gelijk. Sneek heeft echter een grote regiofunctie en dat merk je niet alleen aan het winkelaanbod, maar ook aan de faciliteiten en voorzieningen. Die zijn helemaal op orde sinds het Cultuur Kwartier gereed is gekomen, gelegen aan de rand van het historische centrum. Op loopafstand van elkaar liggen hier poppodium Het Bolwerk, Kunstencentrum Atrium en Theater Sneek. Het Cultuur Kwartier past bij de ambitie om op cultureel gebied een leidende rol te spelen als Sneek straks met de omringende gemeenten opgaat in één grote gemeente Súdwest-Fryslân. Door die fusie groeit het verzorgingsgebied in een klap naar 120.000 mensen. Met het Cultuur Kwartier maakt Sneek een grote sprong voorwaarts, zeker als je naar de theatertraditie kijkt. Tot het begin van deze eeuw had je er alleen Sociëteit Amicitia, geroemd en gevreesd door de reizende gezelschappen. Rond 2006 stopten daar de voorstellingen. De theaterliefhebbers vonden nieuw onderdak in een voormalig postkantoor aan de Westersingel, de plek waar vervolgens ook het nieuw te bouwen theater werd gepland. Toen de bouw in 2010 van start ging, verhuisde men naar de Noorderkerk die als een sfeervolle vlakkevloerzaal werd ingericht, met een tribune van 200 stoelen. De kerk ligt recht tegenover Theater Sneek aan de overkant van de singel en blijft als speelplek behouden, ook

nu het theater er staat. In plaats van het noodlijdende Amicitia heeft Sneek in een tijdsbestek van tien jaar ineens twee goed geoutilleerde zalen. Een verbindingsbrug tussen theater en kerk zou helemaal mooi zijn geweest, maar die is in het bestemmingsplan gesneuveld.

Drempelloos theater

Het ontwerp van Theater Sneek is van architectenbureau Alberts en Van Huut, bekend van het hoofdkantoor van ING in Amsterdam, de Gasunie in Groningen en Theater Het Park in Hoorn. Hun filosofie is dat uniformiteit tot verveling leidt en

uiteindelijk tot negatieve gevoelens, terwijl een vrijere vormgeving de mensen dynamisch maakt. 'Daarom is de natuur onze inspiratie. Natuurlijke vormen zijn vriendelijker en harmonischer en stellen mensen op hun gemak.' Dat zij met die visie de prijsvraag voor Theater Sneek wisten te winnen van vier andere architecten, is niet verwonderlijk want dit sluit naadloos aan bij hoe directeur Ben van der Knaap zijn theater wil presenteren: open en toegankelijk, drempelloos en gastvrij. Dat drempelloze moet je ook letterlijk opvatten, want bij al mijn bezoeken aan theaters is dit de eerste keer dat de belofte

Theater Sneek heeft een zaal met ruim 600 stoelen.

FOTO: © ROBERT BAAIJ |

Het gebouw past in de kleinschaligheid van de omgeving, ondanks de hoogte van de toneeltoren. | FOTO: © ROBERT BAAIJ |

van een drempelloos gebouw daadwerkelijk is ingelost. De enige drempel die ik tegenkwam was bij een kleine patio die als rokersruimte is ingericht. De kans dat dáár een vleugel heen moet, lijkt mij te verwaarlozen.

Struikelblok toneeltoren

Als de knoop om een theater te bouwen eenmaal is doorgemaakt, is het volgende struikelblok meestal die vermaledijde toneeltoren. Iedereen loopt daar bij voorbaat tegen te hoop, uit angst voor lelijke grote blokken die alle zon wegnemen. In Sneek was het oorspronkelijke budget van 9 miljoen euro sowieso te krap om een toneeltoren te bouwen. Maar zonder toneeltoren heb je geen volwaardig theater en dat was toch echt de bedoeling. Dankzij grote overtuigingskracht en nieuwe sponsors kon het budget worden verhoogd naar 14 miljoen, nog steeds een heel bescheiden bedrag voor een nieuw theater. Samen met de eis dat het binnen de rooilijn van het oude postkantoor moest passen, werd het ontwerpteam, zacht gezegd, voor een grote uitdaging geplaatst. Bij de presentatie van het ontwerp sloeg de zorg over de

toneeltoren om in waardering. Niet alleen doordat de toren naar achteren is geplaatst en door het perspectief kleiner lijkt, maar vooral door de opvallende vormgeving die het hele theater kenmerkt. De gevels zijn grillig en plastisch, de toren is haast een sculptuur geworden waarin de contouren en de transparantie van de voorgevel terugkomen. Een vondst is dat de ornamenten op de toren 's avonds worden verlicht in een kleur die het genre van de voorstelling van die avond weergeeft. Ondanks de bijzondere vormgeving past het gebouw naadloos in de kleinschaligheid van de omringende bebouwing, mede door de natuurlijke materialen die zijn toegepast. Zelfs het groen in de omgeving loopt door in een heuse daktuin met terras.

Interieur

Aan de buitenkant werkt Theater Sneek niet imponerend maar juist uitnodigend. Het voelt 'menselijk' aan en dat is precies wat de ontwerpers voor ogen stond. Ook binnen merk je aan alles dat in ontwerp en inrichting geredeneerd is vanuit de mensen die hier op bezoek zijn of die er werken. De architect en Ben van der Knaap

hebben elkaar hierin bij uitstek gevonden. Een paar voorbeelden. De garderobe en toiletten bevinden zich in het souterrain, maar voor minder-validen is op de begane grond een apart toilet en kleine garderobe. Ernaast is een kleine ruimte die als EHBO-kamer kan worden gebruikt, maar ook als gebedsruimte of om een baby te verschonen. De foyer is hoog en ruim, maar pluche zitjes met huiselijke staande schemerlampen brengen de menselijke maat weer terug. Binnen het budget was alleen simpele wandverlichting te betalen, maar op Marktplaats is net zolang gezocht totdat voor hetzelfde geld sfeervolle en in de stijl passende armaturen waren gevonden. Er zijn veel (en genoeg) damestoiletten, die door een paar stoeltjes en een kaptafel op een vriendelijk boudoir lijken. In de herentoiletten is een urinoir op kinderhoogte geplaatst, iets wat te vaak wordt vergeten. Tenslotte schijnen sommige mannen maximale privacy nodig te hebben en daarom is in de herentoiletten één urinoir helemaal afgeschermd van de rest. Dat daar rekening mee is gehouden, getuigt van veel inlevingsvermogen voor de gasten. Achter de schermen hetzelfde. ►

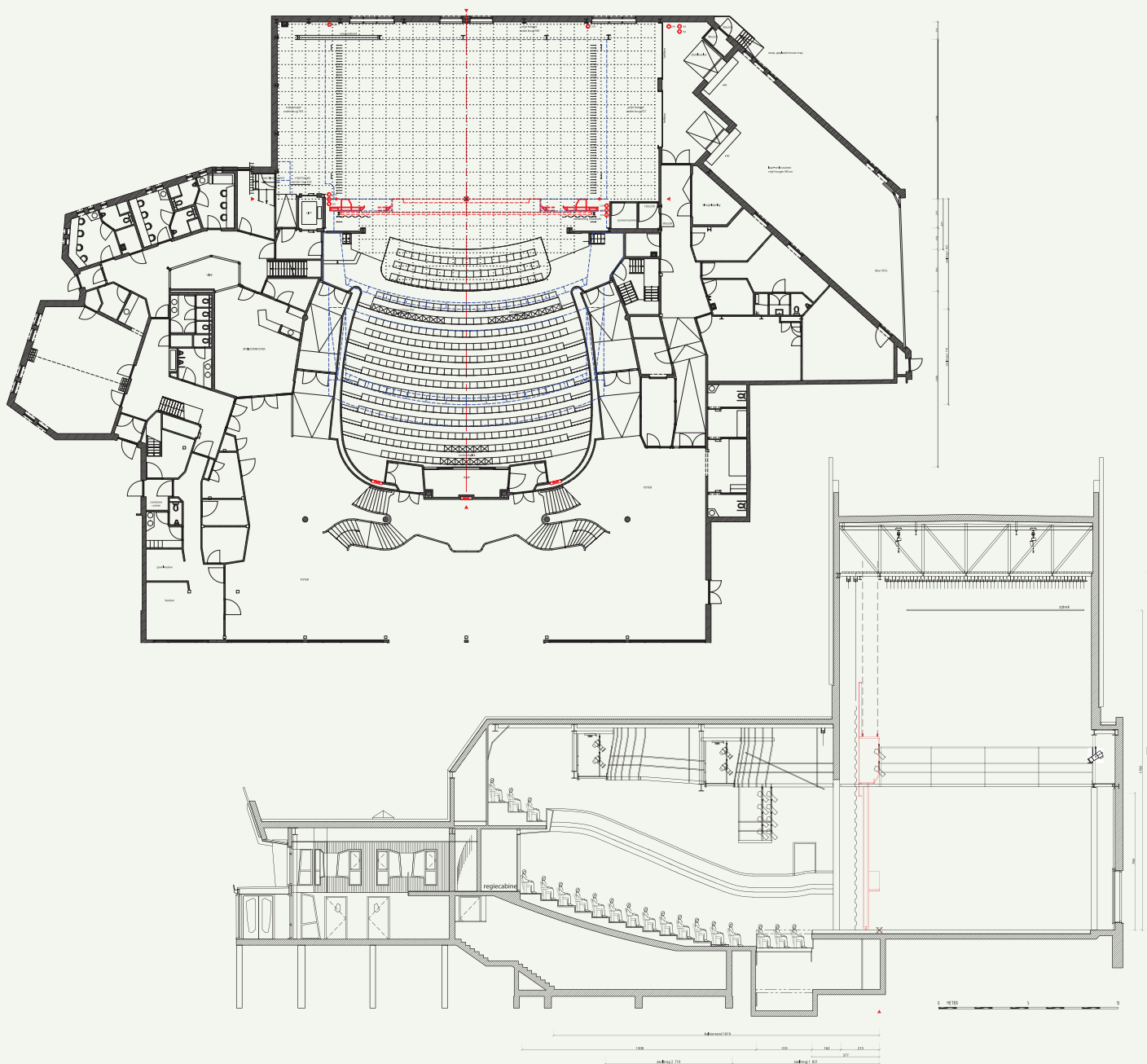
De kleedkamers zijn met opzet aan de westkant gesitueerd, zodat je als acteur nog kan genieten van de middagzon. Verder zijn ze vrolijk ingericht en in de douches staan douchegel en shampoo voor je klaar. Ook wordt de barrière tussen voor en achter de schermen doorbroken. De kantoren zijn op de eerste verdieping, maar kijken uit op de foyer. Ook de artiestenfoyer zit niet ergens achterin het gebouw, maar heeft eveneens zicht op de foyer. Uit alles spreekt de liefde voor theater en voor de mensen die hier te gast zijn.

Theaterzaal

De zaal heeft de naam Tüöttenzaal (spreek uit: teutenzaal) gekregen. Deze wonderlijke naam is te danken aan één van de sponsors. De tüötten waren rondreizende textielhandelaars, waaronder de familie Brenninkmeijer. Deze richtte in 1841 in Sneek de eerste Nederlandse vestiging van C&A op en vanwege die bijzondere band met Sneek was de familie genegen een substantiële bijdrage te leveren aan een nieuw theater. De naam verwijst op subtiële wijze naar hun bijdrage. De zaal telt 611

stoelen. Uit het oogpunt van de exploitatie wat aan de kleine kant, weet ook Ben van der Knaap, maar meer stoelen was politiek onbespreekbaar dus met die realiteit moest worden gewerkt. De klassieke vormgeving zorgt voor intimiteit en aangename verhoudingen, maar de zaal oogt wat sober. Het had iets uitbundiger gemogen. Ook hier heeft het budget ongetwijfeld een rol gespeeld, maar de zichtlijnen zijn uitstekend en dat is van primair belang. De regieplaatsen zijn op de laatste rij, maar wel net voor het balkon gesitueerd. Daar is ook

Plattegrond en langsdoorsnede Theater Sneek. | TEKENING: © STICHTING TEKENING |

Links de foyer, helemaal achterin zijn de ramen van de kantoren te zien. Rechts een impressie van het damestoilet. | FOTO: © ROBERT BAAIJ |

Theater Sneek

Oprachtgever	Gemeente Sneek
Ontwerp	Alberts en Van Huut, Amsterdam
Aannemer	Friso Bouwgroep, Sneek
Constructeur	JVZ, Deventer
Theateradviseur	Theateradvies BV, Amsterdam
Bouwfysica en akoestiek	Peutz, Zoetermeer
Toneeltechnische inst.	Stakebrand TWS
Licht	Lightco, Utrecht (JVC) Controllux, Alphen aan de Rijn (ETC, ADB)
Geluid	TM Audio, Utrecht (Allen&Heath, Renkus Heinz)

Elektro-akoestisch syst.	SIAP Acoustic Systems
Stoelen	Fibrocit, Marke, België

Theaterzaal

Stoelen	611
Bouwkundige opening	15 x 8,4 meter
Breedte toneelopening	11 – 14 meter
Toneeloppervlak totaal	28 x 13 meter
Koperen Kees – rand toneel	3,7 meter
2 zaalbruggen, portaalbrug, 2 zijbruggen, achterbrug, 1 zaaltrek, 1 sluiertrek, 57 decortrekken, 2 zijtrekken, beweegbare orkestbak, 2 prosceniumtakels	

de regiecabine, dus met weinig moeite en verlies aan zaalstoelen kan de mengtafel in de zaal. De spraakverstaanbaarheid blijkt in de praktijk nog wat te wensen over te laten. De hoeken en harde randen van het balkon zijn daar waarschijnlijk debet aan, maar hier zal vast en zeker op korte termijn een oplossing voor worden gevonden. Tot die tijd zorgt het SIAP-systeem voor ondersteuning.

Toneelhuis

Een onvermijdelijk gevolg van de opdracht om binnen de bestaande rooilijn te blijven, was een beperking in de oppervlakte van het toneelhuis. Hier is de verstandige keuze gemaakt om de bespeling maatgevend te laten zijn. Ten koste van ruimere zijtonelen is prioriteit gegeven aan een speelvlak van 14 x 11,5 meter, waarmee elke voorstelling uit de voeten kan. Aan de rechterkant zijn twee volwassen inpandige loading docks met leveller. Vanwege de kleine zijtonelen lijkt dat een luxe, maar een tweede dock komt er later nooit meer en als in de praktijk blijkt dat het tweede dock zelden of

nooit gebruikt wordt, kan je daar altijd nog een vloer in leggen. Naast de laad- en losplaats zit een handig extra buitendeurtje, zodat een leverancier of muzikant evenzogoed zijn spullen op het toneel kan krijgen als het loading dock vol met vrachtwagens staat. Verder vind je in het toneelhuis alles wat je op een modern toneel mag verwachten, zoals een volledig trekkenveld, goed met een lift bereikbare bruggen en zijbruggen en voldoende aansluitingen. Dankzij grote ramen in de achtermuur kan ook nog eens bij daglicht worden gewerkt. Bijzonder is dat tot vier maanden voor de opening Theater Sneek geen eigen technische dienst had. Rik Smid, Hoofd Technische Dienst, vertelt dat zij in de laatste fase alsnog hun praktijkervaring hebben ingebracht en zo de nodige puntjes op de technische i hebben kunnen zetten. Niet altijd zonder slag of stoot, maar hun eigen ideeën zijn zo goed als allemaal uitgevoerd.

Liefde voor theater

Na oplevering kom je altijd manco's tegen. Zo bleken de doorgangen van de loading-

docks te smal, deze zijn direct met hak- en breekwerk aangepast. Ook waren de beoogde plekken voor volgspots uiteindelijk te klein. Dat is inventief opgelost met een hulpconstructie aan één van de zaalbruggen zodat je de volgspot nu vanaf het balkon kan bedienen. Andere problemen, zoals de multikabel-buis tussen toneel en regie die vol zit met bouwpuin, of het aspiratiesysteem van de brandmeldcentrale dat in de zaal hoorbaar is, zullen vast en zeker met dezelfde voortvarendheid worden opgelost. Uit alles in dit theater blijkt inventiviteit en inzet. De grote bron van inspiratie daarachter is de overal merkbare liefde voor theater. Dit is een theater waar je welkom bent en je thuis voelt en dat is waar het in de kern om draait. ◀

Met dank aan Ben van der Knaap (Directeur), Rik Smid (Hoofd Technische Dienst) en Huub Huikeshoven (Theateradvies)

www.cultuurkwartier.nl
www.theatersneek.nl
www.albertsenvanhuut.nl